

ΤΥΡΟΛΟΓΗΣΗ: ΖΕΡΕΝΤΖΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΟΥΜΠΟΥΡΑΞ
1831-1835

Διευθυντής Π. Παυχάκης

ΘΡΑΚΙΚΑ

ν. 81-85

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
"ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ."

Βραβευσθὲν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῆς ἐν Παρισίοις
Ἑταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν

ΤΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ : ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 20^Α

1939

ΚΑΛΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΜΑΔΥΤΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΟΥΜΠΟΥΡΑΣ
(1835—1881)

Ὁ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου Γρηγόριος Μπούμπουρας ἢ Πούμπουρας ἐγεννήθη ἐν Ὁπίσω Μεριᾷ τοῦ τ. δήμου Κορθίου τῆς Ἀνδρου κατὰ τὸ ἔτος 1789. Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ὑπῆρξε, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἐκ τῶν λευϊτικῶν, αἵτινες εἰς τὴν νῆσον ταύτην τῶν Κυκλάδων ἐκ παλαι ἀπηντῶντο, οἶονεὶ κατὰ κληρονομίαν οὔσαι τοιαῦται καὶ ὅλως ἰδιάζουσας κατὰ τὸ παρελθὸν κατέχουσαι θέσιν. Οὕτω πάμπολλοι ἐκ τῶν προγόνων καὶ τῶν οἰκείων τοῦ ἐπισκόπου Καλλιουπόλλεως ὑπῆρξαν μοναχοί, καὶ ἱερεῖς, καὶ ἐκκλησιῶν κτήτορες. Ἐν τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρας ¹⁾ σφάζεται πρᾶξις, καθ' ἣν ὁ ἱερεὺς Δημήτρης Μπούμπουρας ἐξ Ἀλαμανιάς, ἀποφασίσας νὰ ἀσπασθῇ τὴν μοναδικὴν πολιτείαν, καταλείπει τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἥτοι ἐκκλησίαν, σπίτια κλπ. εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Γιαννάκη, ὑποχρεούμενον νὰ πληρώσῃ τὰ ὅσα ὤφειλεν ὁ πατήρ του καὶ νὰ συντηρῇ διὰ βίου τὴν ἀδελφὴν του. Φέρει δὲ ἡ πρᾶξις χρονολογίαν 1740 καὶ τὴν μονοκονδυλίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀνδρου Ἰωάσαφ χάριν ἐπιβεβαιώσεως τῆς μεταγραφῆς. Ὑπογράφονται δὲ καὶ ὡς μάρτυρες οἱ Δημήτριος Ἀβιολέτης, Κυριάκος Μπουραζέρης καὶ Μιχαῆλης Καίρης.

Ἐν τῷ Ἱδίῳ Ἱερῷ Κώδικι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρας σφάζεται ἐτέρα πρᾶξις, δι' ἣς κανονίζονται τὰ κατὰ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Γεώργη καὶ Δημήτρη Μπούμπουρα, ἀμφοτέρων ἱερέων, ὡς πρὸς τὴν πατρικὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, τὴν εὐρισκομένην εἰς τὸ χωρίον Ἀλαμανιά τοῦ Ἐπάνω Κάστρου. Φέρει ἡ πρᾶξις αὕτη χρονολογίαν αψο', ἐν μηνὶ αὐγούστῳ καθ', ὑπογράφονται δ' ἐν αὐτῇ σὺν ἄλλοις ἐκ μὲν τοῦ Κλήρου ὁ χω-

1) Ἡ Σύρος, ἥ ὅπως ἐγράφετο Σύρα, ὑπῆγετο ἐκκλησιαστικῶς ἀπὸ τοῦ 12' μέχρι τοῦ 10' αἰῶνος (1621—1833) ὑπὸ τὴν Ἀνδρον, οὕσαν ἔδραν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ εἴτα Μητροπόλεως Ἀνδρου καὶ Σύρας. Βλ. Δ. Π. Πασχάλη. Ἡ Ἀνδρος ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν. «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», τ. Α', ἐν Ἀθήναις 1936, σ' 1,100—1,114.

ρεπίσκοπος τοῦ Ἀνω Κάστρου, ὁ παπᾶ Νικόλαος πρωτοπαπᾶς τοῦ Ἀνω Κάστρου, παπᾶ Γεωργάκης Κουμαριανός, παπᾶ Νικόλδος Κουμαριανός, παπᾶ Σταματέλος Γουλιερμῆς, παπᾶ Ἀντώνης Μπούμπουρας, παπᾶ Νικόλδος Μαργαριώτης, παπᾶ Ἀντώνης Καλογρίδης, παπᾶ Ἰωάννης Καλογρίδης, παπᾶ Ἰωάννης Χλωρός, παπᾶ Ἀνδρέας Γονέος, παπᾶ Γεωργάκης Καλογρίδης, ἐκ δὲ τῶν λαϊκῶν οἱ Μιχάλης Καῖρης, Λινάρδος Καῖρης, Μιχάλης Μπίστης, Δημήτριος Μπίστης, Λεονάρδος Καμπανάκης, Θεόδωρος Νταπόντες, Λινάρδος Ντελαγραμμάτικας, Νικόλαος Δημητρίου Μπίστη, Περάκης Καμπάνης, Γεώργιος Καμπάνης, Νικόλαος Καμπάνης καὶ Γιαννάκης Ντελαγραμμάτικας ¹⁾). Προγενέστερον, κατὰ τὸ ἔτος 1699, μνημονεύεται ὁ παπᾶ Μπούμπουρας, ἀναφέρεται δ' ἐν ὑστέροις χρόνοις καὶ ὁ ἱερομόναχος Νεῖλος Μπούμπουρας. Φαίνεται δ' ὅτι τὸ ὄνομα Μπούμπουρας, ἐκλεπτυνθὲν ἀργότερα ὑπὸ τῶν ἀπογόνων εἰς Πούμπουρας, ἦτο ἀρχικῶς παρωνύμιον. Μπούμπουρας κοινῶς ὀνομάζεται εἶδος ἀγρίας μεγάλης σφηκός, ἡ ὁποία λέγεται καὶ κοπρομέλισσα ²⁾).

Εἰς τοιαύτην ἱερατικὴν οὕτως εἰπεῖν οἰκογένειαν ἀνήκων καὶ ὁ Γρηγόριος Πούμπουρας ἐνώρις ἐκάρη μοναχὸς εἰς τὴν ἐν Κορθίῳ εὐαγῇ μονὴν τῆς Παναγίας τῶν Τρομαρχίων ³⁾ καὶ ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀνδρου τῷ 1814, ἄγων τὸ 25ον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐκτοτε δὲν ἐπανῆλθεν εἰς Ἀνδρον εἰμὴ μετὰ 67 ὁλόκληρα ἔτη, ἦτοι τὴν 5ην Σεπτεμβρίου 1881 ἐν ἡλικίᾳ 92 ἐτῶν, παραιτηθεὶς τῆς ἐπισκοπῆς του ἕνεκα τοῦ ἐσχάτου γήρατος καὶ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως διανύσῃ τὸν ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς χρόνον ἐν τῇ γενεθλίῳ νήσῳ του, καθ' ἃ ἔλεγεν εἰς τὸν προφρόνως σπεύσαντα νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὸν τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεώς του ἀοίδιμον ἐπίσκοπον Ἀνδρου Μητροφάνην, τὸν ὁποῖον ἐδεξιώθη μετ' ἐξαιρετικῆς εὐχαριστήσεως, εὐχαρις ὦν καὶ ὁμιλητικός.

Ἀλλὰ μετὰ μίαν μόλις ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του ἑβδομάδα, κατόπιν

1) Νίκου Α. Βέη, Ὁ κώδιξ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀνδρου καὶ Σύρου (γρ. Σύρας). «Βυζαντινὰ Χρονικὰ Πετροπόλεως», ἔτ. 1914, σ. 230.

2) Δ. Π. Πασχάλη, Ἀνδρiscῶν τινῶν οἰκογενειακῶν ὀνομάτων ἱστορία καὶ σημασία. Ὑπὸ ἔκδοσιν. Βλ. καὶ Σκαρλάτου Δ. τοῦ Βυζαντινοῦ, Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς διαλέκτου ἐν λ. Μπούμπουρας καὶ Ἀγριομέλισσα.

3) Περὶ τῆς μονῆς τῆς Παναγίας τῶς Τρομαρχίων βλ. Δ. Π. Πασχάλη, Δώδεκα ἐν Ἀνδρῷ Βυζαντινὰ Μοναστήρια. «Ἐπετηρὶς τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τ. ΙΒ' (1936), σ. 19—45.

βραχυτάτης νόσου, ἀπέθανε τὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1881. Καίτοι δὲ γενικῶς ἐπιστεύετο, ὅτι κατόπιν πεντηκονταετοῦς ἀρχιερατείας ἔφερε μεθ' αὐτοῦ σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων, τὰ ὅποια ἐσκόπει νὰ διαθέσῃ πρὸς σύστασιν σχολείου εἰς τὸ στερούμενον τοιοῦτου γενέθλιον χωρίον του, οἱ ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀνδρου οἰκεῖοί του, παρ' οἷς κατέλυσε καὶ ἐξέπνευσεν ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης ἰσχυρίσθησαν ὅτι οὐδὲν παρ' αὐτῷ εὗρον, ἀπολεσθέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πολυτίμου ἀρχιερατικοῦ ἐγκολπίου του.

Προσῆνεγκε δ' ὁ Καλλιουπόλεως Γρηγόριος οὐκ εὐκαταφρονήτους ἐν κρίσιμοις καιροῖς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας. Ὡς διάκονος διετέλεσεν ἐκ τῶν μᾶλλον ἀφωσιωμένων καὶ δραστηρίων μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διὸ καὶ συχνὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς γραμματοκομιστῆς αὐτῆς εἰς ἐξόχως ἐμπιστευτικὰς ἀποστολάς. Ὑπῆρξε δ' ἐκ τῶν πρώτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας λειτουργῶν, τῶν ἐκθύμως ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἐν αὐταπαρνήσει ἀγωνισθέντων, συμμαρτυρήσας μετὰ τοῦ ἐθνομάρτυρος οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων νὰ ἴσταται παρὰ τὴν φρικαλέαν ἐκείνην ἀγχόνην ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας καὶ νύκτας ἀσκηπῆς καὶ ἀνυπόδητος, ἕως οὗ ἤθελεν ἔλθαι καὶ ἡ ἰδική του σειρά νὰ ἀπαγχονισθῇ καὶ αὐτός. Τοῦτο δὲ, διότι κατελέγετο μεταξὺ τῶν διακόνων τοῦ Πατριαρχείου καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ εὐρέθησαν ἐπιστολαὶ ἀλληγορικαὶ τῶν ἀοιδίμων ἱεραρχῶν Μεθώνης καὶ Λακεδαιμόνος. Θαῦμα δὲ ἀνεξήγητον ἦτο, ὡς ὁ ἴδιος ἀφηγεῖτο κατὰ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας τοῦ βίου του, πῶς διεσώθη ἀπὸ τοῦ ἀπαισίου ἐκείνου σφαγείου ¹⁾.

Τῷ 1831 ὁ Γρηγόριος Πούμπουρας, διατελὼν ἀρχιμανδρίτης τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας, ἐγένετο ἐπίσκοπος Τυρολόης καὶ Σερεντζίου, διαδεχθεὶς τὸν Διονύσιον, ὅστις διατελέσας Τυρολόης ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1831 προήχθη κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος εἰς μητροπολίτην Ἡρακλείας ²⁾.

Ἀπετέλει δ' ἡ ἐπισκοπὴ Τυρολόης καὶ Σερεντζίου κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους δύο ἐπισκοπὰς. Τῷ 1616 ἀναφέρεται κοινὸς ἐπίσκοπος Τυρολοῦ καὶ Σερεντζίων. Εἰς τὸ ἐν ἔτει 1715 ἐκδοθὲν Συν-

1) Δ. Π. Πασχάλη, Ἱστορία τῆς νήσου Ἀνδρου, τ. Β', ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 364.—Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἀνδρος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἑθνικῆς Ἐκατονταετηρίδος. Ἐν Ἀθήναις 1930, σ. 13-14.

2) Εὐαγγέλου Σαβράμη. Ὁ κώδιξ τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας Ἰγνατίου. «Θρακικά», τ. Ε' (1934), σ. 227.

ταγματίον Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων ἀναφέρεται τρίτος μεταξύ τῶν ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντζίων ἢ Σερεντίων. Τῷ 1848 συνεχωνεύθη μὲ τὴν μητρόπολιν Ἡρακλείας, τῷ δὲ 1907 ἀνευυστήθη ὡς μητρόπολις Τυρολόης καὶ Σερεντζίου μὲ ἔδραν τὴν Τυρολόην καὶ διετηρήθη ὡς τοιαύτη μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922, ὅτε οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι αὐτῆς ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἐγκατασταθέντες ἐν Ἑλλάδι¹⁾.

Ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου ἐγένετο ὁ Γρηγόριος Πούμπουρας τῷ 1835, διαδεχθεὶς τὸν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποθανόντα Ἰωακείμ. Ἦτο δὲ καὶ ἡ Καλλίπολις ἀρχικῶς ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἡρακλείας, ἀπὸ τοῦ Γ' δὲ αἰῶνος ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν ἐπὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Γ' (1328-1341), καταλαβούσα τὴν ροτ' θέσιν ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν μητροπόλεων. Ἐκλιπούσα πρὸ τῆς ἀλώσεως ἐμφανίζεται μετ' αὐτὴν καὶ αὖθις ὡς ἐπισκοπὴ συνηνωμένη μετὰ τῆς Μαδύτου καὶ ὑπαγομένη ἐκ νέου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, τιτλοφορούμενον Πρόεδρον τῶν Ὑπερτίμων καὶ Ἐξαρχον πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἔχοντα δ' ὑπ' αὐτὸν καὶ τρεῖς ἄλλους ἐπισκόπους, τὸν ὡς εἴρηται, Τυρολόης καὶ Σερεντζίου, τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως καὶ τὸν Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, πάντας κατόπιν προαχθέντας εἰς μητροπολίτας. Κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1901 ἡ ἐπισκοπὴ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου προήχθη εἰς ὁμώνυμον μητρόπολιν, διαλυθεῖσαν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1923 εἰς Ἑλλάδα ἀναγκαστικὴν ἀναχώρησιν τῶν χριστιανῶν αὐτῆς μετὰ τὸν κακῇ μοίρᾳ Μικρασιατικὸν ὄλεθρον. Ὁ οἰκεῖος ἀρχιερεὺς τελευταῖον ἐφημίζετο ὁ π ἑ ρ μ τ ι μ ο ς καὶ ἑ ξ α ρ χ ο ς Θ ρ α κ ι κ ῆ ς Χ ε ρ σ ο ν ῆ σ ο υ²⁾.

3) Βλ. καὶ Εὐστρατίου Ἰ. Δράκου, Ἀρχιερεῖς τριῶν Θρακικῶν ἐπαρχιῶν. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» Κων/πόλεως, ἔτ. 1890, σ. 220.—Τοῦ αὐτοῦ, Τὰ Θρακικά, σ. 107, 112 καὶ 123.—Ἡ νέα μητρόπολις Τυρολόης καὶ Σερεντίου. Ἐφημ. «Κωνσταντινούπολις» τῆς 21 φεβρουαρίου 1907.

2) G. Parthey, 4, 61, 103, 155, 167, 182, 203.—H. Gelzer, 536, 552, 601, 609, 610, 633.—Ράλλη καὶ Πολίη, Σύνταγμα θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων, τ. Ε', σ. 458, 476, 514.—Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων, Σύνταγματῶν περὶ τῶν ὀφθικίων, κληρικῶν καὶ ἀρχοντικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας Ἐκκλησίας κλπ., σ. 72.—Le Quien, Oriens Christianus, τ. Α', σ. 1141.—Φιλαρέτου Βασιλείου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Γ', σ. 97.—Γερασίμου Ἰ. Κοινιδάκη, Αἱ Μητροπόλεις καὶ Ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ «Τάξις» αὐτῶν, τ. Α', Ἀθῆναι, 1934.—Σάραδων Γερμανοῦ, Ἐπισκ. Κατάλ., Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Θράκης. «Θρακικά», τ. ζ' (1935), σ. 79.—Χρυσόστομοῦ Παπαδοπούλου (εἴτα ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν), Μάδυτος ἡ πόλις τῆς Χερρονήσου. Ἐν Ἀθήναις, 1890.

Ἐκτὸς τεσσάρων ἐτῶν (1831-1835), καθ' ἃ διετέλεσεν ἐπίσκοπος Τυρολόης καὶ Σερεντζίου, ὅλον τὸν ἐπίλοιπον μακρότατον ἀρχιερατικὸν βίον του διήνυσεν ὁ Γρηγόριος Πούμπουρας ἐν Καλλιπόλει-ποιμάνας τὸ χριστεπώνυμον αὐτῆς πλήρωμα πατρικῶς καὶ θεαρέστως ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ἑκατονταετηρίδα, ἥτοι ἀκριβῶς ἐπὶ ἑξ καὶ τεσσαράκοντα ὁλοκλήρους ἐνιαυτοὺς (1835-1881), πολλὰς προσ-ενεγκῶν αὐτόθι ὑπηρεσίας, ἰδιαίτατα δ' ἐργασθεὶς πρὸς σύστασιν ἐν Καλλιπόλει παρθεναγωγείων καὶ ἄλλων ἐκπαιδευτηρίων, διαθέ-σας πρὸς τοῦτο ἑξ ἰδίων ποσά σημαντικά. Δαπάναις αὐτοῦ ἀνηγέρθη πρὸς τούτοις ναὸς καὶ μονὸδριον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Χαραλάμ-πους παρὰ τὸ χωρίον Βαήρι τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου¹⁾).

Γράφει δὲ πρὸς τὸν Γρηγόριον Πούμπουραν ὁ πολὺς μητροπο-λίτης Ἡρακλείας Ἰγνατίος εἴκοσι καὶ τρεῖς ἐπιστολάς, ἥτοι μίαν τῷ 1824, μίαν τῷ 1825, μίαν τῷ 1826, ἑπτὰ τῷ 1827, δώδεκα τῷ 1828 καὶ μίαν τῷ 1829²⁾).

Ἄλλ' ὁ πολὺς τὸ γῆρας ἱεράρχης, ὅστις ἐπὶ ἡμῖς καὶ πλέον αἰῶνα ὑπηρετήσε πιστῶς καὶ εὐδόκως τὴν Ἐκκλησίαν, ἤγγιζεν ἤδη εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου του. Ὅτε δὲ ὑπερενενηκοντούτης ἔγνω τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐκλυομένας, τὸ δ' ἐκ τοῦ ἁκροῦ γήρατος ἀσθενὲς τοῦ σώματος ἀνίσχυρον νὰ ὑποβαστάσῃ τὰ ὑψηλὰ τῆς ἀρχιερωσύνης κα-θήκοντα, καίτοι ἡ ψυχικὴ αὐτοῦ ῥώμη διετηρεῖτο ἀσινής, δὲν ἐδί-στασεν ἵνα δι' ἐκουσίου παραιτήσεως ἀποχωρήσῃ τῆς ἥς ἔλαχε θεό-θεν ἐπισκοπῆς καὶ ἐν τῷ ἀπράγμονι βίῳ τῆς ἐν οἴκῳ γαλήνης συνε-χίσῃ τὰς ἐπὶ γῆς δεήσεις αὐτοῦ καὶ ἱκεσίας ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, τοὺς ὁποίους φιλοστόργως ἐποίμανε, καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν θεοφιλῶς ἐξυπηρετήσε, παρασκευάζων ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐκ τοῦ νε-κροῦ τούτου βίου ἀναπόδραστον ἑξοδον. Ὅθεν, καθ' ἃ θεαρέστως ἐπολιτεύθη, οὕτω καὶ ὁσίως ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, μεταστάς ἀπὸ τῆς στρατευομένης εἰς τὴν θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν.

Ἐγγραφον ἐν Ἀνδρῶ, Ἰανουαρίου φθίνοντος 1939.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

1) Μανουὴλ Ἰ. Γεδεών, Ἀποσημειώματα Χρονογράφου. Μέρος Α'. Ἐν Ἀθήναις 1932, σ. 145—6.

2) Εὐαγγέλου Σαβράμη, Ὁ Κώδις τοῦ Μητροπολίτου Ἡρα-κλείας Ἰγνατίου. «Θρακικά», τ. 5' (1935), σ. 230.

ΤΥΡΟΛΟΗΣ καὶ ΕΡΕΝΤΖΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΟΥΜΠΟΥΡΗΣ 1831-1835

Επειδή ο πατέρας μου ανέλαβε διότι ο Κρόβος με Αύγουστο 1789.
Η διαφορά με τον πατέρα μου είναι ότι ο πατέρας μου είναι ο πατέρας,
αλλά ως προς τον πατέρα μου είναι ο Κρόβος με Αύγουστο 1789.
Επειδή, ο πατέρας μου είναι ο πατέρας με Αύγουστο 1789.
Ο πατέρας μου είναι ο πατέρας με Αύγουστο 1789.

1740.

Τὸ ἴδιον Ἰ. Κίλλης σφίλας ἐλὶρα πρᾶψιν, ἅλ' ἔκλειψεν
 ἐπὶ ἰαλὰ ἐν λαγορᾷ καὶ ἐπὶ ἐν ἀδύσῳ Γύρῳ καὶ
 Ἀνδρῶν Μπουμπουρῶν, ἀπολινθισθῶν, ὡς ἀπὸ λικπαρῶν.
 καὶ ἐν ἐνδρόσῳ ἐν Πάτρῳ ἐν τὸ χυρτὸν Ἀδανάρι
 ἐν τῷ καὶ Κεῖλῳ ΑΨΟ, ἀπολινθισθῶν καὶ ἐν τῷ
 δὲ... παπὰ Ἀλμῆς Μπουμπουρῶν...

Φαντασθήσθε α Μπου-πουρά, ήδη εκλυθη αρρολην εις
 ήδη απορον (εκ (~~α~~) Που-πουρά, ήδη αρχιστ πα.
 ρωτη. Μπου-πουρά ποτε δοναφες ειδη
 αρριανισαδου (αρχιστ, ήδη ειδη εις πορ-ειδου.
 Προσενδρην ήδη 1695 ημεραις ο παπ α Μπου-πουρά
 αναρρην δ' ήδη ειδη χρόνου (ειδη ειδη εις Νεζόν
 Μπου-πουρά.

[illegible][illegible]

σπώνται, ὡς χαρίζονται ὁ δὲ δὲ καὶ
Ἄλλα ἱεράκια ἐκ τῶν ἐκείνων ἐκ τῶν ἐκείνων
ΤΥΡΟΛΟΝΗ καὶ ΣΕΡΕΝΤΙΩΝ
Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου Γρηγόριος Πούμπουρας 1831-1835

βραχυτάτης νόσου, ἀπέθανε τὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1881. Καίτοι δὲ γενικῶς ἐπιστεύετο, ὅτι κατόπιν πεντηκονταετοῦς ἀρχιερατείας ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων, τὰ ὅποια ἐσκόπει νὰ διαθέσῃ πρὸς σύστασιν σχολείου εἰς τὸ στερούμενον τοιοῦτου γενέθλιον χωρίον του, οἱ ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀνδρου οἰκεῖοί του, παρ' οἷς κατέλυσε καὶ ἐξέπνευσεν ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης ἰσχυρίσθησαν ὅτι οὐδὲν παρ' αὐτῷ εὗρον, ἀπολεσθέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πολυτίμου ἀρχιερατικοῦ ἐγκολπίου του.

Προσῆνεγκε δ' ὁ Καλλιουπόλεως Γρηγόριος οὐκ εὐκαταφρονήτους ἐν κρίσιμοις καιροῖς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας. Ὡς διάκονος διετέλεσεν ἐκ τῶν μᾶλλον ἀφωσιωμένων καὶ δραστηρίων μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, διὸ καὶ συχνὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς γραμματοκομιστῆς αὐτῆς εἰς ἐξόχως ἐμπιστευτικὰς ἀποστολάς. Ὑπῆρξε δ' ἐκ τῶν πρώτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας λειτουργῶν, τῶν ἐκθύμως ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος ἐν αὐταπαρνήσει ἀγωνισθέντων, συμμαρτυρήσας μετὰ τοῦ ἔθνομάρτυρος οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων νὰ ἴσταται παρὰ τὴν φρικαλέαν ἐκείνην ἀγχόνην ἐπὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας καὶ νύκτας ἀσκεπῆς καὶ ἀνυπόδητος, ἕως οὗ ἤθελεν ἔλθαι καὶ ἡ ἰδική του σειρά νὰ ἀπαγχονισθῇ καὶ αὐτός. Τοῦτο δέ, διότι κατελέγετο μετὰ τῶν διακόνων τοῦ Πατριαρχείου καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ εὐρέθησαν ἐπιστολαὶ ἀλληγορικαὶ τῶν ἀοιδίμων ἱεραρχῶν Μεθώνης καὶ Λακεδαιμόνος. Θαῦμα δὲ ἀνεξήγητον ἦτο, ὡς ὁ ἴδιος ἀφηγεῖτο κατὰ τὰς ἐσχάτας ἡμέρας τοῦ βίου του, πῶς διεσώθη ἀπὸ τοῦ ἀπαισίου ἐκείνου σφαγείου ¹⁾).

Τῷ 1831 ὁ Γρηγόριος Πούμπουρας, διατελὼν ἀρχιμανδρίτης τῆς μητροπόλεως Ἡρακλείας, ἐγένετο ἐπίσκοπος Τυρολόης καὶ Σερεντζίου, διαδεχθεὶς τὸν Διονύσιον, ὅστις διατελέσας Τυρολόης ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1831 προήχθη κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος εἰς μητροπολίτην Ἡρακλείας ²⁾).

Ἀπετέλει δ' ἡ ἐπισκοπὴ Τυρολόης καὶ Σερεντζίου κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους δύο ἐπισκοπὰς. Τῷ 1616 ἀναφέρεται κοινῶς ἐπίσκοπος Τυρολοῦ καὶ Σερεντζίων. Εἰς τὸ ἐν ἔτει 1715 ἐκδοθὲν Συν-

1) Δ. Π. Πασχάλη, Ἱστορία τῆς νήσου Ἀνδρου, τ. Β', ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 364.—Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἀνδρος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Μετ' ἀνεκδότων ἐγγράφων. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἑθνικῆς Ἐκατονταετηρίδος. Ἐν Ἀθήναις 1930, σ. 13-14.

2) Εὐάγγελος Σαβράκης. Ὁ κώδιξ τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας Ἰγνατίου. «Θρακικά», τ. Ε' (1934), σ. 227.

ταγματίον Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων ἀναφέρεται τρίτος μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντζίων ἢ Σερεντίων. Τῷ 1848 συνεχωνεύθη μὲ τὴν μητρόπολιν Ἡρακλείας, τῷ δὲ 1907 ἀνευυστήθη ὡς μητρόπολις Τυρολόης καὶ Σερεντζίου μὲ ἔδραν τὴν Τυρολόην καὶ διειρηθήη ὡς τοιαύτη μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922, ὅτε οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι αὐτῆς ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναχωρήσωσιν, ἐγκατασταθέντες ἐν Ἑλλάδι¹⁾).

Ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου ἐγένετο ὁ Γρηγόριος Πούμπουρας τῷ 1835, διαδεχθεὶς τὸν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποθανόντα Ἰωακείμ. Ἦτο δὲ καὶ ἡ Καλλίπολις ἀρχικῶς ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἡρακλείας, ἀπὸ τοῦ Γ' δὲ αἰῶνος ἐτιμήθη εἰς μητρόπολιν ἐπὶ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Γ' (1328-1341), καταλαβούσα τὴν ρσθ' θέσιν ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν μητροπόλεων. Ἐκλιπούσα πρὸ τῆς ἀλώσεως ἐμφανίζεται μετ' αὐτὴν καὶ αὖθις ὡς ἐπισκοπὴ συνηνωμένη μετὰ τῆς Μαδύτου καὶ ὑπαγομένη ἐκ νέου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας, τιτοφορούμενον Πρόεδρον τῶν Ὑπερτίμων καὶ Ἐξαρχον πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας, ἔχοντα δ' ὑπ' αὐτὸν καὶ τρεῖς ἄλλους ἐπισκόπους, τὸν, ὡς εἴρηται, Τυρολόης καὶ Σερεντζίου, τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστασέως καὶ τὸν Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, πάντας κατόπιν προαχθέντας εἰς μητροπολίτας. Κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1901 ἡ ἐπισκοπὴ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου προήχθη εἰς ὁμώνυμον μητρόπολιν, διαλυθεῖσαν κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1923 εἰς Ἑλλάδα ἀναγκαστικὴν ἀναχώρησιν τῶν χριστιανῶν αὐτῆς μετὰ τὸν κακῇ μοίρᾳ Μικρασιατικὸν ὄλεθρον. Ὁ οἰκεῖος ἀρχιερεὺς τελευταῖον ἐφημίζετο ὑπὲρ μίμνος καὶ ἑξαρχος Θρακικῆς Χερσονήσου²⁾).

3) Βλ. καὶ Ἐὐστρατίου Ἰ. Δράκου, Ἀρχιερεῖς τριῶν Θρακικῶν ἐπαρχιῶν. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» Κων)πόλεως, ἔτ. 1890, σ. 220.—Τοῦ αὐτοῦ, Τὰ Θρακικά, σ. 107, 112 καὶ 123.—Ἡ νέα μητρόπολις Τυρολόης καὶ Σερεντίου. Ἐφημ. «Κωνσταντινούπολις» τῆς 21 φεβρουαρίου 1907.

2) G. Parthey, 4, 61, 103, 155, 167, 182, 203.—H. Geizer, 536, 552, 601, 609, 610, 633.—Ράλλη καὶ Πολίτη, Σύνταγμα θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, τ. Ε', σ. 458, 476, 514.—Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων, Σύνταγματίον περὶ τῶν ὁφικίων, κληρικῶν καὶ ἀρχοντικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας Ἐκκλησίας κλπ., σ. 72.—Le Quien, Oriens Christianus, τ. Α', σ. 1141.—Φιλαρέτου Βαφείδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Γ', σ. 97.—Γερασίου Ἰ. Κοινιδάκη, Αἱ Μητροπόλεις καὶ Ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ «Τάξις» αὐτῶν, τ. Α', Ἀθήναι, 1934.—Σάρδεων Γερμανοῦ, Ἐπισκ. Κατάλ. Ἀνατολ. καὶ Δυτ. Θράκης. «Θρακικά», τ. ζ' (1935), σ. 79.—Χρυσόστομος Παπαδόπουλος (εἶτα ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν), Μάδυτος ἡ πόλις τῆς Χερρονήσου. Ἐν Ἀθήναις, 1890.

(ΤΥΡΟΛΟΗΣ και ΣΕΡΕΝΤΖΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΟΥ ΜΠΟΥΡΑΣ 1831-1835)

Εν τῷ Μουσείῳ τῷ, 1831-1835, καὶ τῷ Μουσείῳ ἐπὶ αὐτῷ
Τυρόλου καὶ Σερεντζίου, ὅλα τὰ εἰρησάντα καὶ ὁλοκατέστη
βαλὺν βίαν δὴ καὶ τὸν Γρηγόριον Πόλεμον καὶ ἐκάλει
ἐν τῷ χροστικῷ αὐτῷ πῦρ καὶ παρὸν διαρίστη
ἐπὶ ἡγεμονίᾳ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς τῷ, ὅλα αὐτῷ Μουσείῳ.
καὶ τῷ: ὅλα αὐτῷ ἐν αὐτῷ, 1835-1881, ποδὸν αὐτῶν.
αὐτῷ αὐτῷ αὐτῶν, ὅλα αὐτῷ ἐπὶ αὐτῷ πρὸς αὐτῶν
ἐν Καλλιστῷ παρὸν αὐτῶν, ὅλα ἐν αὐτῷ, ὅλα αὐτῷ
πρὸς αὐτῷ ἐν αὐτῷ ποδὸν αὐτῶν.

ὅλα αὐτῷ αὐτῶν πρὸς αὐτῷ καὶ αὐτῶν ἐν αὐτῷ
ἐν αὐτῷ Χαράλαμπος παρὸς αὐτῷ αὐτῶν αὐτῶν
Χερσονήσος. Μουσείῳ I. Γεωργίου αὐτῶν Χερσονήσος Α'
Αὐτῶν 1932 σ. 145-6

? ὅλα αὐτῷ αὐτῶν πρὸς αὐτῷ ποδὸν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν 23 ἐπὶ αὐτῷ 1 ὅλα 1824, 1
ὅλα 1825, καὶ αὐτῷ 1826, 17 ὅλα 1827, 12 ὅλα 1828, 1 ὅλα 1829.
Εἰς αὐτῶν αὐτῶν: ὅλα αὐτῷ αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν τ. 1935 σ. 230.

ὅλα αὐτῷ αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν

ὅλα αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν

θεῶν ἐκινεῖται, ἢ ἐν ἀπαρμονίᾳ, καὶ ἐν ὁμοφρονίᾳ
ὁμοφρονεῖ καὶ ἐν τῇ ἐκείνῃ ἰσοφρονεῖ, ὡς ἡ χρυσὴ
καὶ ὁ χρυσοῦς ἐκείνῃ, ἢ ἐν ἑκείνῃ, καὶ ἐν
ἐκείνῃ ἐκείνῃ, καὶ ἐκείνῃ ἐκείνῃ, καὶ ἐκείνῃ
ἐκείνῃ ἐκείνῃ.

καὶ ἐκείνῃ ἐκείνῃ, ὡς ἡ χρυσὴ ἐκείνῃ
ἐκείνῃ, καὶ ἐκείνῃ ἐκείνῃ, καὶ ἐκείνῃ
ἐκείνῃ ἐκείνῃ.

ἢ πρὸς τὴν Ἀθήναι, ἰσοφρονεῖ ἐκείνῃ 1939

(ὡς). Ἀθήναι Π. Π. Ἀθήναι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ